

Rapport 2021:19

Länsstyrelsen
Stockholm

Kartläggning av hur kommunerna i Stockholms län arbetar strategiskt med mänskliga rättigheter

Ramboll Management Consulting (Ramboll) har på uppdrag av Länsstyrelsen Stockholm genomfört en kartläggning av hur kommunerna i länet arbetar strategiskt med mänskliga rättigheter.

För mer information kontakta

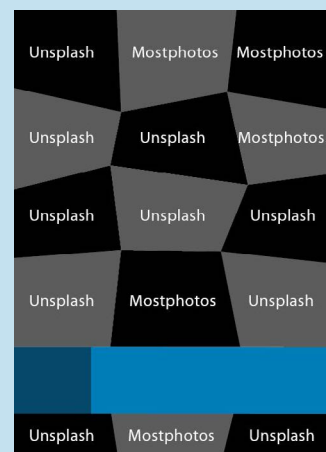
Vladimir Guala
Länsstyrelsens enhet för regional utveckling
Tfn: 010-223 13 38

Foto omslag: se illustration till höger ►

Utgivningsår: 2021

ISBN: 978-91-7937-099-2

Du hittar rapporten på vår webbplats
www.lansstyrelsen.se/stockholm

Förord

Denna rapport undersöker hur kommunerna i Stockholms län arbetar med mänskliga rättigheter. Rapporten ger dels en bild av kommunernas befintliga arbete och dels vilket stöd som kommunerna efterfrågar i arbetet.

Rapporten visar tydligt att det skiljer i hur mycket kommuner arbetar med mänskliga rättigheter, endast några få av kommunerna i länet arbetar strategiskt med frågorna. Det finns också stora skillnader i hur kommuner tolkar och använder sig av begreppet både generellt och i relation till sitt eget uppdrag.

Länsstyrelsen har sedan 2004 arbetat med att följa och stärka mänskliga rättigheter i Stockholms län. En viktig utgångspunkt för arbetet har varit att stötta kommunernas arbete med att systematiskt implementera mänskliga rättigheter i praktiken. Vår förhoppning är att denna rapport kan utgöra ett konstruktivt underlag för att vidareutveckla arbetet på lokal och regional nivå.

Rapporten är framtagen av Ramboll Management på uppdrag av Länsstyrelsen. Slutsatser och resultat som presenteras i rapporten är Rambolls egna.

Vi vill tacka kommunerna för deras bidrag med information, erfarenheter, tankar och förslag som utgör rapportens underlag.

Innehåll

1	Ett regionalt perspektiv på mänskliga rättigheter i Stockholms län	8
1.1	Ramboll har fått i uppdrag att kartlägga kommunernas strategiska arbete med mänskliga rättigheter	8
1.2	Tidigare arbete med människorättsliga utmaningar i Stockholms län	8
1.3	Rapportens disposition	9
2	Metod och genomförande	10
2.1	Kartläggningen har utgått från sex centrala frågeställningar	10
2.2	Ramboll har kombinerat kvantitativ och kvalitativ datainsamling	11
3	Resultat av kartläggningen	13
3.1	Kommunerna styr sitt arbete med mänskliga rättigheter på olika sätt	13
3.2	Kommunerna organiserar sig på olika sätt kring mänskliga rättigheter	16
3.3	Flertalet kommuner prioriterar barnrätt högre än jämställdhet och funktionsrätt	18
3.4	Kommunerna samverkar med olika aktörer kring mänskliga rättigheter	20
3.5	Coronapandemin har hittills haft en begränsad påverkan på kommunernas arbete med mänskliga rättigheter	22
4	Kommunernas förutsättningar och Länsstyrelsens stöd	24
4.1	Kommunerna har olika förutsättningar, men gemensamma framgångsfaktorer och utmaningar	24
4.2	Kommunerna tar del av Länsstyrelsens stöd i varierande utsträckning	28
5	Slutsatser och rekommendationer	31
5.1	Rambolls slutsatser	31
5.2	Rambolls rekommendationer	33

Sammanfattning

Genom ett särskilt regeringsuppdrag för 2020 fick Länsstyrelsen i Stockholm uppdrag att genomföra insatser för stärkt regional samverkan med syfte att stötta kommunernas arbete med mänskliga rättigheter och särskilt skyddet mot diskriminering. Som en del av detta har Länsstyrelsen gett Ramboll Management Consulting (Ramboll) i uppdrag att genomföra en kartläggning av hur kommunerna i länet arbetar strategiskt med mänskliga rättigheter.

Syftet med kartläggningen är att undersöka hur kommunernas arbete ser ut och vilka utmaningar de möter i arbetet. På så sätt ska kartläggningen dels ge en regional bild av kommunernas befintliga arbete, dels identifiera vilket stöd som kommunerna behöver eller efterfrågar i arbetet. Resultatet ska fungera som ett underlag för det fortsatta regionala arbetet med mänskliga rättigheter.

Kartläggningen har fokuserat på att besvara följande frågeställningar:

- ★ Hur ser styrningen av kommunernas strategiska arbete med mänskliga rättigheter ut?
- ★ Hur ser organiseringen av kommunernas strategiska arbete med mänskliga rättigheter ut?
- ★ Hur samverkar kommunerna med andra aktörer i sitt strategiska arbete med mänskliga rättigheter?
- ★ Vilka förutsättningar har kommunerna för att genomföra sitt strategiska arbete med mänskliga rättigheter?
- ★ Hur har coronapandemin påverkat kommunernas strategiska arbete med mänskliga rättigheter?
- ★ Vilka resultat leder kommunernas strategiska arbete med mänskliga rättigheter till?

Få av länets kommuner arbetar strategiskt med mänskliga rättigheter

Rambolls bedömning utifrån kartläggningens resultat är att få av länets kommuner arbetar strategiskt med mänskliga rättigheter. Endast ett fåtal kommuner har uttalade mål, styrdokument och en systematisk uppföljning av sitt arbete. Många kommuner har vissa av dessa delar på plats, samt arbetar operativt med människorättsperspektiv i kommunens olika verksamheter, men saknar ett strategiskt arbete på övergripande nivå. En möjlig förklaringsfaktor till bristen på strategiskt arbete är att det finns en skillnad i synen på MR-frågor mellan kommunernas tjänstemannaorganisationer och politiska ledning. Några kommuner beskriver att de upplever en politisering av mänskliga rättigheter som utgör ett hinder för att utveckla kommunens MR-arbete i en mer strategisk riktning.

Fler kommuner arbetar strategiskt med barnrätt än med jämställdhet och funktionsrätt

Kartläggningen visar att fler kommuner prioriterar och arbetar strategiskt med barnrätt än med jämställdhet och funktionsrätt. I färre än hälften av de medverkande kommunerna är jämställdhet eller funktionshinder prioriterade områden. Barnrätt är däremot ett prioriterat område i de flesta kommuner. En förklaring till detta är att kommunernas barnrättsarbete fick en extra skjuts i samband med att barnkonventionen blev en del av svensk lag 1 januari 2020. En annan möjlig bidragande faktor är att barnrätt upplevs som en mindre politiserad fråga än andra MR-frågor, som jämställdhet eller etnisk diskriminering.

Kommunerna behöver främst stöd i form av kompetensutveckling, metodstöd och lokala anpassningar

Kommunerna tar i dagsläget emot stöd i sitt MR-arbete från Länsstyrelsen i olika utsträckning. Rambolls bedömning är att detta indikerar att det regionala stödet ännu inte har gjort ett tydligt avtryck i kommunerna. Det handlar dels om att stödet inte har nått ut till alla kommuner, dels om att Länsstyrelsens stödinsatser tycks ha bidragit mer i vissa kommuner än andra. Kartläggningen visar att kommunernas största behov av stöd finns inom utbildning och tillgång till kunskapsunderlag, i kombination med lokal anpassning och praktiskt stöd kring metoder och goda exempel. Samverkan mellan kommuner framstår dock inte som ett prioriterat område vad gäller behov av stöd i dagsläget. Kartläggningen visar snarare att kommunerna fortfarande saknar kompetens och resurser att tillsätta för att bedriva ett strategiskt MR-arbete.

Coronapandemin har hittills haft en begränsad påverkan på Kommunernas MR-arbete

Kartläggningen visar att coronapandemin hittills har haft en begränsad påverkan på kommunernas arbete med mänskliga rättigheter. Många kommuner upplever att de har lyckats ställa om sitt arbete under pandemin, även om det långsiktiga utvecklingsarbetet har avstannat eller bromsats av att resurser har dirigerats om till krisberedskapsarbete. Samtidigt är det svårt för flera kommuner att ge en helhetsbild av hur pandemin har påverkat deras arbete, eftersom detta kan skilja sig åt mellan olika förvaltningar. Eftersom pandemin fortfarande är pågående är det även möjligt att alla effekter av pandemin ännu inte har visat sig.

Ramboll lämnar fem rekommendationer till Länsstyrelsen

Utifrån kartläggningens resultat lämnar Ramboll följande rekommendationer till Länsstyrelsen i Stockholm:

- ★ Stärk det lokala arbetet ytterligare med en regional strategi.
- ★ Tydliggör och anpassa stöderbudandet med hjälp av en stödtrappa.
- ★ Stötta kommunerna genom kompetensutveckling även på ledningsnivå.
- ★ Erbjud stöd utifrån ett tvärsektorielt perspektiv.
- ★ Skapa en struktur för regelbunden uppföljning av olika stödinsatser.

1 Ett regionalt perspektiv på mänskliga rättigheter i Stockholms län

Genom ett särskilt regeringsuppdrag för 2020 fick Länsstyrelsen i Stockholm (Länsstyrelsen) uppdrag att genomföra insatser för stärkt regional samverkan med syfte att stötta kommunernas arbete med mänskliga rättigheter och särskilt skyddet mot diskriminering. Som en del av detta har Länsstyrelsen gett Ramboll Management Consulting (Ramboll) i uppdrag att genomföra en kartläggning av hur kommunerna i länet arbetar strategiskt med mänskliga rättigheter.

I detta inledande kapitel beskriver Ramboll syfte och fokus för kartläggningen. Kapitlet innehåller också en kortfattad beskrivning av tidigare kartläggningar av arbetet med mänskliga rättigheter i Stockholms län, samt en redogörelse för dispositionen av denna rapport.

1.1 Ramboll har fått i uppdrag att kartlägga kommunernas strategiska arbete med mänskliga rättigheter

Länsstyrelsen har gett Ramboll i uppdrag att genomföra en kartläggning av hur kommunerna i länet arbetar strategiskt med mänskliga rättigheter. Syftet med kartläggningen är att undersöka hur kommunernas arbete ser ut och vilka utmaningar de möter i arbetet. På så sätt ska kartläggningen dels ge en regional bild av kommunernas befintliga arbete, dels identifiera vilket stöd som kommunerna behöver eller efterfrågar i arbetet. Resultatet ska fungera som ett underlag för det fortsatta regionala arbetet med mänskliga rättigheter.

Ramboll har undersökt kommunernas arbete med mänskliga rättigheter i bred bemärkelse, samt med ett särskilt fokus på jämställdhet, barnrätt och funktionsrätt. Som en del av kartläggningen har Ramboll även undersökt hur coronapandemin har påverkat förutsättningarna för kommunernas arbete med mänskliga rättigheter. I kapitel 2 följer en närmare beskrivning av tillvägagångssättet för kartläggningen, inklusive frågeställningar, metod och avgränsningar.

1.2 Tidigare arbete med människorättsliga utmaningar i Stockholms län

2004 fick Länsstyrelsen i uppdrag av regeringen att genomföra en treårig utvecklingsinsats för att stärka myndighetens interna arbete med mänskliga rättigheter. Genom beslut i regleringsbrevet för 2011 förändrades uppdraget och tog fasta på Länsstyrelsens externa roll, med fokus på att samordna och stödja regionala och lokala aktörer i arbetet med mänskliga rättigheter.

Genom åren har Länsstyrelsen genomfört tre olika lägesbeskrivningar, varav en tematisk 2019. Syftet med kartläggningen 2019 var att identifiera människorättspolitiska utmaningar i samtliga kommuner i Stockholms län, samt

undersöka viktiga utvecklingsområden som ett steg i arbetet för en stärkt regional samverkan kring mänskliga rättigheter. Kartläggningen hade ett särskilt fokus på konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Kartläggningen konstaterade att det fanns utmaningar i den lokala efterlevnaden av Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Kartläggningen visade att utmaningarna varierade mellan konventionerna, men att de till stor del stämde överens med den kritik och de rekommendationer som FN:s granskningskommittéer hade gett Sverige kopplat till de två konventionerna i kartläggningen. Kartläggningen visade också att kommunerna hade gemensamma utmaningar, även om det fanns stora variationer i hur kommunerna hade valt att organisera sitt strategiska arbete med mänskliga rättigheter. Kartläggningen bekräftade även att flera utmaningar, däribland brist på bostäder, är kommunöverskridande och att det fanns ett behov av regional samordning och erfarenhetsutbyte kring arbetet med mänskliga rättigheter.¹

1.3 Rapportens disposition

Efter detta inledande kapitel följer kapitel två med beskrivningar av hur Ramboll har gått tillväga för att genomföra denna kartläggning, inklusive frågeställningar, metoder och urval. I kapitel tre redogör Ramboll för kartläggningens resultat, med fokus på empiri och kommunernas beskrivningar. I kapitel fyra presenterar Ramboll kommunernas förutsättningar i arbetet med mänskliga rättigheter, samt hur Länsstyrelsen kan erbjuda relevant stöd för att möta kommunernas behov. Kapitel fem innehåller avslutningsvis Rambolls slutsatser och rekommendationer till Länsstyrelsen.

---

¹ Länsstyrelsen i Stockholms län, 2019, Ett regionalt perspektiv på mänskliga rättigheter i Stockholms län: En kartläggning av kommunernas utmaningar kopplade till konventionerna om avskaffande av alla former av rasdiskriminering och rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

2 Metod och genomförande

I detta kapitel beskriver Ramboll genomförandet av denna kartläggning, inklusive frågeställningar, definitioner, metoder och urval. Kapitlet innehåller även kortfattade reflektioner kring metodologiska utmaningar som är viktiga att ha i åtanke i läsningen av kartläggningens resultat.

2.1 Kartläggningen har utgått från sex centrala frågeställningar

För att svara på hur kommunerna arbetar med mänskliga rättigheter och hur Länsstyrelsen kan utforma sitt stöd för att möta kommunernas behov i detta arbete har Ramboll utgått från följande frågeställningar i kartläggningen:

- Hur ser styrningen av kommunernas strategiska arbete med mänskliga rättigheter ut?
- Hur ser organiseringen av kommunernas strategiska arbete med mänskliga rättigheter ut?
- Hur samverkar kommunerna med andra aktörer i sitt strategiska arbete med mänskliga rättigheter?
- Vilka förutsättningar har kommunerna för att genomföra sitt strategiska arbete med mänskliga rättigheter?
- Hur har coronapandemin påverkat kommunernas strategiska arbete med mänskliga rättigheter?
- Vilka resultat leder kommunernas strategiska arbete med mänskliga rättigheter till?

För att besvara frågeställningarna har Ramboll använt en kombination av kvalitativ och kvantitativ datainsamling och analys (se mer om detta i avsnitt 2.2). För att säkerställa en kartläggning av hög kvalitet har Ramboll även utgått från följande metodologiska angreppssätt:

- **Ett strukturerat arbetssätt** genom att systematiskt undersöka kommunernas arbete utifrån de framtagna frågeställningarna.
- **Ett inkluderande arbetssätt** bestående av löpande dialog med Länsstyrelsen, för att säkerställa en god förståelse för uppdraget samt ett användbart och hållbart resultat.
- **Ett rättighetsbaserat arbetssätt** utifrån Länsstyrelsens tre grundprinciper om att arbeta rättighetsbaserat och att ta avstamp i Sveriges konventionsåtaganden.

Begreppet mänskliga rättigheter

Det finns officiella definitioner av de grundläggande mänskliga rättigheterna, som är reglerade i en rad konventioner och nationell lagstiftning. Det finns dock stora skillnader i hur begreppet mänskliga rättigheter tolkas, används och omsätts i praktiken. I samråd med Länsstyrelsen har Ramboll i denna kartläggning valt att definiera kommunernas arbete med mänskliga rättigheter som följer: ”Säkerställandet av respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter som helhet, som även inkluderar en rad relaterade områden med syfte att garantera människors lika möjligheter att åtnjuta mänskliga rättigheter. Mänskliga rättigheter används som ett paraplybegrepp för de olika rättigheter som återfinns i grundlagarna och de konventioner som Sverige har ratificerat”.²

I denna rapport använder Ramboll begreppet MR som en förkortning för mänskliga rättigheter. Ramboll använder även förkortningar som MR-arbete, MR-frågor och liknande.

Rambolls enkätundersökning och intervjuer (se mer om datainsamlingen i avsnitt 2.2) visar att flera kommuner inte använder begreppet mänskliga rättigheter som utgångspunkt för sitt arbete. I stället utgår de från paraplybegrepp som social hållbarhet, Agenda 2030, jämlikhet eller trygghet för arbetet med frågor som enligt definitionen ovan ingår i begreppet mänskliga rättigheter (se mer om detta i avsnitt 3.1). Det finns därmed en risk att respondenterna i denna kartläggning har uppfattat frågor på olika sätt eller haft svårt att svara på frågorna. Detta gäller särskilt Rambolls enkätundersökning, där det inte har varit möjligt att förtydliga eller ställa följdfrågor på samma sätt som i intervjuerna. För att minska risken för otydligheter har Ramboll inkluderat ovanstående definition i enkätundersökningen, samtidigt som intervjuerna har utgjort viktiga tillfällen för att säkerställa att respondenterna tolkar innebörden av mänskliga rättigheter på samma sätt.

2.2 Ramboll har kombinerat kvantitativ och kvalitativ datainsamling

Ramboll har genomfört en kombination av kvantitativ och kvalitativ datainsamling. Detta för att säkerställa att kartläggningen både fångar in en bredd av perspektiv och ger en fördjupad bild av kommunernas arbete med mänskliga rättigheter.

Explorativa intervjuer med experter på Länsstyrelsen

För att få en bild av Länsstyrelsens arbete med mänskliga rättigheter inledde Ramboll kartläggningen med att genomföra explorativa intervjuer med ett urval av sex experter på Länsstyrelsen. Syftet med intervjuerna var dels att få en förståelse för Länsstyrelsens arbete, dels ta del av Länsstyrelsens perspektiv på

---

² Se Länsstyrelserna, 2016, Metodstöd för ett rättighetsbaserat arbetssätt på länsstyrelserna.

kommunernas utmaningar i det strategiska arbetet. Syftet var också att utforska hur Länsstyrelsen kan erbjuda stöd för att möta dessa utmaningar. Ramboll baserade urvalet på experternas sakområdesinriktning och i samråd med Länsstyrelsen.

Enkätundersökning till alla kommuner för en övergripande bild

För att få en bred bild av arbetet med mänskliga rättigheter i Stockholms län har Ramboll skickat en enkät till samtliga 26 kommuner i länet. Syftet med enkäten har varit att få en bred och övergripande bild av hur länets kommuner arbetar med mänskliga rättigheter. Enkäten har därför innehållit frågor om kommunernas styrning och organisering kring mänskliga rättigheter, liksom samverkan, förutsättningar och behov av stöd. Totalt har 19 kommuner besvarat enkäten i sin helhet. Det varierar mellan kommunerna vilken funktion som har besvarat enkäten.

Intervjustudie med nio kommuner för en fördjupad förståelse

Som ett komplement till enkätundersökningen har Ramboll genomfört semistrukturerade intervjuer med nio kommuner. Syftet med intervjuerna har varit att få en fördjupad bild och förståelse för kommunernas arbete med mänskliga rättigheter, med fokus på planering och uppföljning, organisering och samverkan. Intervjuerna har också inkluderat frågor om kommunernas förutsättningar för att genomföra arbetet med mänskliga rättigheter, samt huruvida coronapandemin har påverkat dessa förutsättningar. Slutligen har Ramboll ställt frågor om vilket stöd Länsstyrelsen kan bidra med för att möta kommunernas behov i arbetet med mänskliga rättigheter.

Urvalet av kommuner för intervjuerna gjordes i samråd mellan Ramboll och Länsstyrelsen. Det har dock varit nödvändigt att utöka urvalet flera gånger till följd av att några kommuner inte har svarat eller haft möjlighet att delta. Totalt har Ramboll skickat förfrågan om intervju till 16 kommuner.

Metodologiska utmaningar

Som i alla studier finns det ett antal metodologiska utmaningar som är viktiga att ha i åtanke i tolkningen av kartläggningens resultat. För det första finns vissa utmaningar i relation till begreppet mänskliga rättigheter (se avsnitt 2.1). För det andra finns det en risk att respondenterna har tolkat enkätfrågorna på ett annat sätt än avsett. För att minska risken för detta har Ramboll lämnat plats för fritextsvar för flera frågor i enkätundersökningen, så att respondenterna har kunnat lämna synpunkter eller förtydliga sina svar, samt använt intervjuerna för att fånga upp hur kommunerna tolkar och använder begreppet mänskliga rättigheter.

3 Resultat av kartläggningen

I detta kapitel redogör Ramboll för kartläggningens resultat. Kapitlet innehåller beskrivningar av de empiriska resultaten från såväl enkätundersökningen som intervjustudien.

SAMMANFATTNING

Rambolls samlade bild är att länets kommuner i viss utsträckning arbetar strategiskt med mänskliga rättigheter. Liksom i kartläggningen 2019 kan Ramboll dock konstatera att det förekommer stora variationer mellan kommunernas arbete. Kommunerna arbetar på olika sätt vad gäller såväl styrning och organisering som samverkan med andra aktörer. Flertalet kommuner uppger att mänskliga rättigheter är ett prioriterat område, men endast ett fåtal uppger att de arbetar strukturerat med strategier, handlingsplaner och uppföljning. Endast hälften av de kommuner som deltar i kartläggningen uppger att de har mål för sitt arbete med mänskliga rättigheter.

Kartläggningen visar även att kommunerna har valt skilda angreppssätt för sitt arbete. Flera kommuner påpekar att de genom sitt arbete med social hållbarhet och Agenda 2030 arbetar med områden som berör frågor om mänskliga rättigheter, men att arbetet med mänskliga rättigheter inte är uttalat. Det förekommer även flera exempel på kommuner som arbetar strategiskt med vissa perspektiv, som barnrätt eller funktionsrätt, men saknar ett strategiskt arbete kring arbetet med mänskliga rättigheter i stort.

3.1 Kommunerna styr sitt arbete med mänskliga rättigheter på olika sätt

Kartläggningen visar att det finns stora skillnader mellan kommunerna vad gäller styrningen av arbetet med mänskliga rättigheter. De flesta kommuner bedömer mänskliga rättigheter som ett prioriterat område, men det varierar vilka specifika sakområden som är särskilt prioriterade i kommunerna. Det finns också flera exempel på kommuner som inte alls arbetar utifrån begreppet mänskliga rättigheter, utan snarare använder termer som Agenda 2030 eller social hållbarhet. I detta avsnitt ger Ramboll en närmare beskrivning av kommunernas styrning av arbetet med mänskliga rättigheter.

Mänskliga rättigheter är prioriterade frågor i de flesta kommuner

Enkätundersökningen visar att de flesta kommuner bedömer arbetet med mänskliga rättigheter som prioriterat. Endast två av 19 uppger att arbetet inte är prioriterat. Sex kommuner svarar ”vet ej” på frågan. I såväl enkäten som intervjuerna framkommer att de politiska ambitionerna i kommunen spelar en central roll i att säkerställa prioritering, resurser och ett systematiskt arbetssätt. Enligt några kommuner innebär avsaknaden av politiska prioriteringar svårigheter att driva ett systematiskt och långsiktigt arbete med mänskliga rättigheter. Detta ligger i linje med Rambolls tidigare kartläggning, som visade att det fanns stora variationer i huruvida MR-frågor var prioriterade av kommunernas politiska ledning.³

Kartläggningen visar också att många kommuner har valt att arbeta utifrån andra begrepp än mänskliga rättigheter. Flera kommuner arbetar utifrån paraplybegrepp som social hållbarhet, Agenda 2030 eller trygghet i stället för att använda begreppet mänskliga rättigheter. I intervjuerna menar några respondenter att mänskliga rättigheter är ett politiserat begrepp i kommunen. En annan respondent pekar på mänskliga rättigheter som ett slags övergripande perspektiv för social hållbarhet, som bland annat inbegriper frågor som barnrätt, jämlikhet och jämställdhet.

Knappt hälften av kommunerna har uttalade mål för arbetet

Kartläggningen visar att knappt hälften av kommunerna har uttalade mål för sitt arbete med mänskliga rättigheter. I enkäten svarar åtta av 19 kommuner att de har uttalade mål för sitt arbete. Både enkäten och intervjuerna visar att ett fåtal kommuner har integrerade mål för mänskliga rättigheter i kommunens årliga budget. I intervjuerna framkommer också att några kommuner har uttalade mål för sitt arbete med Agenda 2030, social hållbarhet och jämlikhet som en del av arbetet med människorättsperspektiv.

Jag upplever verkligen att arbetet är systematiskt. Det är väldigt tydligt formulerat i budget och hur vi följer upp arbetet. (...) Det finns styrdokument utöver den övergripande budgeten, de inkluderar bland annat jämställdhet, HBTQ, barn och funktionsnedsättning.

Kommunrepresentant

---

³ Länsstyrelsen i Stockholms län, 2019, Ett regionalt perspektiv på mänskliga rättigheter i Stockholms län: En kartläggning av kommunernas utmaningar kopplade till konventionerna om avskaffande av alla former av rasdiskriminering och rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Knappt hälften har lägesbilder och systematisk uppföljning

Enkätundersökningen visar att knappt hälften av kommunerna arbetar utifrån lägesbilder och systematisk uppföljning. Sju av 19 kommuner uppger att de har lägesbilder av kommunens behov och utmaningar i frågor om mänskliga rättigheter. Åtta kommuner svarar att de systematiskt följer upp sitt arbete med mänskliga rättigheter.

Trots att flertalet kommuner saknar lägesbilder och strukturerad uppföljning förekommer exempel på kommuner som arbetar strukturerat med strategier, handlingsplaner och uppföljning. I Rambolls intervjuer beskriver en respondent att kommunen arbetar systematiskt med tydliga formuleringar i kommunens övergripande budget, styrdokument inom sakområden som jämställdhet, HBTQ, barn och funktionsnedsättning, samt uppföljning. Andra respondenter upplever att kommunen arbetar mer systematiskt med vissa sakområden, däribland barnrätt och funktionsrätt, än andra.

Drygt hälften har strategier eller handlingsplaner

Enkäten visar också att elva av nitton kommuner har tagit fram strategier eller handlingsplaner för sitt arbete med mänskliga rättigheter. I intervjuerna framkommer att flera kommuner utgår från övergripande strategiska dokument, som strategier för Agenda 2030 eller kommunens övergripande mål och budget, snarare än strategier och handlingsplaner som särskilt belyser arbetet med mänskliga rättigheter. Andra kommuner har strategier eller styrdokument för särskilda sakfrågor inom mänskliga rättigheter. Två respondenter uppger att kommunen har påbörjat ett arbete med att ta fram övergripande strategier för arbetet med social hållbarhet.

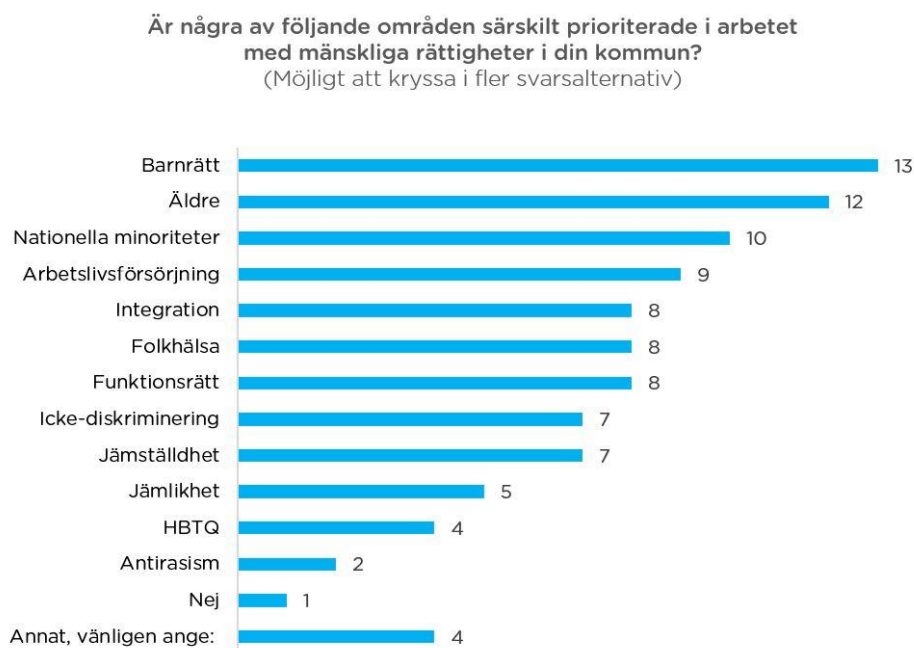
Kommunerna gör olika prioriteringar av specifika sakfrågor

Kartläggningen visar på stora variationer i kommunernas prioriteringar av specifika sakområden i arbetet med mänskliga rättigheter. Enligt enkätundersökningen är barnrätt det sakområde som flest kommuner uppger som särskilt prioriterat. Som figuren nedan visar uppger tretton kommuner att barnrätt är ett särskilt prioriterat sakområde, följt av äldre frågor som är särskilt prioriterat i tolv kommuner. Detta kan jämföras med frågor om HBTQ och antirasism, som är prioriterat endast i fyra respektive två kommuner. Detta trots att FN:s konvention om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering fastställer rätten till likhet inför lagen för var och en, utan åtskillnad på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung och att Sverige tidigare har fått kritik för sitt arbete med konventionen.⁴

---

⁴ Förenta nationerna, 2018, Kommittén för avskaffande av alla former av rasdiskriminering, Slutsatser avseende Sveriges kombinerade 22: a och 23:e periodiska rapport, *European Commission against Racism and Intolerance (ECRI), 2012, ECRI REPORT ON SWEDEN - fourth monitoring cycle.

Figur 1. Kommunernas prioritering av sakområden i arbetet med mänskliga rättigheter

Källa: Rambolls enkätundersökning till kommuner februari-mars 2021

Även i kartläggningen 2019 uppmärksammade Ramboll att det varierade huruvida länets kommuner arbetade aktivt och systematiskt mot rasdiskriminering. I den rapporten konstaterade Ramboll att kommunerna hade olika grad av kunskap och kompetens för att bedriva ett systematiskt arbete. Flera kommuner upplevde ett behov av kompetensutveckling av medarbetare, lärande av andra kommuner, samt tillgång till metodstöd för att omsätta konventionsåtaganden till det dagliga arbetet.⁵

3.2 Kommunerna organiserar sig på olika sätt kring mänskliga rättigheter

Liksom vad gäller styrning visar kartläggningen att det finns variationer i kommunernas organisering av arbetet med mänskliga rättigheter. Det varierar mellan kommunerna huruvida det finns funktioner som har ett utpekat ansvar för arbetet med mänskliga rättigheter och specifika sakfrågor. Det varierar även vilken förvaltning dessa funktioner tillhör. Ramboll redogör närmare för detta nedan.

---

⁵ Länsstyrelsen i Stockholms län, 2019, Ett regionalt perspektiv på mänskliga rättigheter i Stockholms län: En kartläggning av kommunernas utmaningar kopplade till konventionerna om avskaffande av alla former av rasdiskriminering och rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Hälften av kommunerna har flera funktioner som arbetar med mänskliga rättigheter vid olika förvaltningar

Såväl enkätundersökningen som intervjuerna visar att det varierar huruvida kommunerna har funktioner med utpekat ansvar för att arbeta med mänskliga rättigheter eller inte. I enkäten uppger lika många kommuner att de har flera funktioner som uttalat arbetar med mänskliga rättigheter som att de saknar en sådan funktion helt och hållet. Ingen kommun svarar att de endast har en funktion som uttalat arbetar med mänskliga rättigheter i kommunen.

Bland de kommuner som har funktioner som arbetar med mänskliga rättigheter varierar det om dessa har ett övergripande ansvar eller fokus på ett särskilt sakområde. Vissa kommuner har funktioner som till exempel strateg för social hållbarhet, medan andra har särskilda strateger för bland annat jämställdhet och barnrätt. Det varierar även var i kommunens organisation funktionerna finns. I enkäten svarar samtliga kommuner att den funktionen återfinns i stadsledningen, kommunledningskontoret eller motsvarande (se figur nedan). Fem av nio svarar även att det finns en eller flera funktioner som arbetar med mänskliga rättigheter på socialtjänsten, socialförvaltningen eller motsvarande. Lika många uppger att en eller flera funktioner finns på kultur- och idrottsförvaltningen eller motsvarande.

Figur 2. Organisatorisk hemvist för kommunernas MR-funktioner

Källa: Rambolls enkätundersökning till kommuner februari-mars 2021

Organiseringen följer bland annat av prioriteringar och resurser

Rambolls intervjuer pekar på att organiseringen av kommunernas arbete med mänskliga rättigheter bland annat beror på politiska prioriteringar och tillgängliga resurser. En respondent menar till exempel att kommunen historiskt sett inte har bedrivit ett aktivt arbete kring mänskliga rättigheter och därför inte har organiserat sig kring dessa frågor. En annan respondent menar att kommunen bedriver ett prioriterat arbete med tillgänglighetsfrågor till följd av ett särskilt starkt engagemang från aktiva funktionshinderorganisationer och som en konsekvens av ett personligt engagemang från flera politiker.

Flera kommuner menar att det är en framgångsfaktor att ha en organisation med utpekade strategier inom olika sakområden, men att det inte alltid finns resurser eller prioritering som säkerställer detta. Även i kartläggningen 2019 noterade Ramboll att detta utgör en utmaning, särskilt för mindre kommuner. En kommun menade till exempel att tjänstepersoner i små kommuner ofta arbetar med flera olika sakfrågor, vilket ställer krav på en bredd av kompetenser som kan vara svårt att hantera. Enligt samma respondent innebär detta att det är viktigt att hitta synergier och god samverkan mellan kommunens olika förvaltningar.⁶ Se mer om samverkan i avsnitt 3.4.

3.3 Flertalet kommuner prioriterar barnrätt högre än jämställdhet och funktionsrätt

Flera kommuner har särskilda funktioner med ansvar för jämställdhet, barnrätt eller funktionsrätt. Enkätundersökningen och intervjuerna visar att barnrätt är ett prioriterat område i de flesta kommunerna. Något färre uppger att jämställdhet och funktionsrätt är prioriterade områden, även om det förekommer. Nedan beskriver Ramboll detta närmare.

”

Funktionshinderorganisationerna är väldigt aktiva i [kommunen], vill driva på saker. (...) Vi har också haft ganska många politiker som har varit funktionsnedsatta, jag upplever att det har gjort att man prioriterar detta. Jag upplever en vilja att göra saker kring tillgänglighet, både hos tjänstepersoner och politik.

Kommunrepresentant

”

Vi har sedan länge tillbaka ett organiserat barnrättsarbete. Det intensifierades när det blev klart med lagstiftningen.

Kommunrepresentant

---

⁶ Länsstyrelsen i Stockholms län, 2019, Ett regionalt perspektiv på mänskliga rättigheter i Stockholms län: En kartläggning av kommunernas utmaningar kopplade till konventionerna om avskaffande av alla former av rasdiskriminering och rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Barnrätt är ett särskilt prioriterat område i de flesta kommuner

Kartläggningen visar att barnrätt är ett prioriterat område i de flesta kommuner. I enkäten svarar 13 av 19 kommuner att barnrätt är ett särskilt prioriterat område. I intervjuerna framkommer även att barnrättsarbetet fick en extra skjuts i flera kommuner i samband med att barnkonventionen blev en del av svensk lag 1 januari 2020. En respondent upplever även att barnrätt är en mindre politiskt laddad fråga än till exempel jämställdhet och att detta gynnar prioriteringen av barnrättsfrågor oavsett kommunens politiska styrning.

Några kommuner har övergripande strategiska funktioner för barnrättsarbetet vid kommunens stadsledningskontor. Andra kommuner har särskilda barnrättsstrategier, till exempel vid utbildningsförvaltningen eller barn- och ungdomsförvaltningen, med ett särskilt ansvar för att arbeta med barnkonventionen. Kommuner som har särskilda barnrättsstrategier uppger att kunskapsnivån kring barnrättsfrågor vid enskilda förvaltningar är god, men att det strategiska och övergripande arbetet kan vara svårt att få till.

Jämställdhet är särskilt prioriterat i sju av nitton kommuner

Endast sju av 19 kommuner uppger i enkäten att jämställdhet är ett särskilt prioriterat område i arbetet med mänskliga rättigheter. Samtidigt visar kartläggningen att flera kommuner har utpekade funktioner som särskilt arbetar med jämställdhet, exempelvis utvecklingsledare eller strateger. Dessa funktioner arbetar bland annat med att ta fram jämställdhetsanalyser och stöd till kommunens förvaltningar. I intervjuerna framkommer även att frågor kring maskulinitetsnormer och mäns våld mot kvinnor är särskilt prioriterade områden inom ramen för jämställdhetsarbetet i vissa kommuner.

Samtidigt visar kartläggningen att det finns en viss politisk känslighet kring kommunernas jämställdhetsarbete. Ett fåtal kommuner beskriver att arbetet inte prioriteras på grund av att det saknas en politisk ambition. En respondent uppger att arbetet troligtvis skulle intensifieras om det fanns en tydligare politisk prioritering kring detta. En annan respondent lyfter att kommunens jämställdhetsarbete har ett fokus på interna arbetsmiljöfrågor, utifrån kommunens roll som arbetsgivare, snarare än i relation till kommunen invånare.

Funktionsrätt är ett prioriterat område i åtta av nitton kommuner

I enkäten uppger åtta kommuner att funktionsrätt är ett särskilt prioriterat sakområde i deras arbete. Även intervjuerna visar att funktionsrätt är mer prioriterat hos vissa kommuner än andra. En respondent uppger till exempel att kommunen saknar en handlingsplan för arbetet med funktionsrätt och menar att detta medför att det inte sker något strukturerat arbete.

En annan respondent beskriver i stället att kommunen bedriver ett strukturerat arbete i samarbete med en lokal funktionshinderorganisation. Enligt responden-

”

Vi har en dialog med en funktionshinderorganisation, där jobbar vi ganska strukturerat med de delarna hela tiden. (...) Det är strukturerat och uppstyrt. Vi har bra organiserat kring tillgänglighet.

Kommunrepresentant

ten har kommunen och funktionshinderorganisationen tagit fram en gemensam överenskommelse med utpekade prioriteringar. Utifrån överenskommelsen tar kommunen årligen fram och följer upp handlingsplaner för arbetet. Tjänstepersoner från kommunen och representanter från funktionshinderorganisationen träffas även regelbundet för att följa upp och planera arbetet.

3.4 Kommunerna samverkar med olika aktörer kring mänskliga rättigheter

Kartläggningen visar att de flesta kommuner samverkar med andra aktörer i sitt arbete med mänskliga rättigheter. Kommunernas vanligaste samverkanspart är civilsamhället, följt av andra kommuner, regioner och statliga myndigheter. Det varierar dock huruvida samverkan är formaliserad eller mer ostrukturerad och personbunden. Detsamma gäller kommunernas interna samverkan mellan olika förvaltningar. Ramboll beskriver detta närmare nedan.

Kommunerna samverkar främst med civilsamhälle och andra kommuner

Enkäten visar att de flesta kommuner samverkar med andra aktörer i sitt arbete med mänskliga rättigheter. Endast fem kommuner uppger att de inte samverkar med några andra aktörer. Kommunernas vanligaste samverkanspart är civilsamhället, som tio kommuner svarar att de samverkar med. Kommunerna uppger bland annat att de arbetar tillsammans med Unesco/LUCS⁷ och Antidiskrimineringsbyrån Syd.

Figur 3. Kommunernas samverkansaktörer

Källa: Rambolls enkätundersökning till kommuner februari-mars 2021

⁷ Local Unesco Collaboration Sweden.

Nio kommuner uppger i enkäten att de samverkar med andra kommuner. Denna bild bekräftas i intervjuerna, där respondenterna bland annat lyfter att kommunens medarbetare deltar i samverkansnätverk för arbetet inom specifika sakfrågor, till exempel tillgänglighet, nationella minoriteter eller barnrätt. Omfattningen på samverkan varierar dock mellan kommunerna. Vissa kommuner samverkar med många andra kommuner, medan det även finns exempel på kommuner som inte samverkar med någon annan kommun. I enkäten framkommer att Stockholm stad är den vanligaste samverkansaktören på kommunnivå, följt av Huddinge och Botkyrka kommuner.

Flera kommuner svarar också att de samverkar med regioner och statliga myndigheter. I intervjuerna uppger flera respondenter att kommunen samverkar med Sveriges kommuner och regioner (SKR), bland annat kring statistik och kunskapsstöd.

Kommunernas interna samverkan är ofta tillfällig och personbunden

Kommunernas interna samverkan mellan olika förvaltningar skiljer sig också åt. I intervjuerna uttrycker flera respondenter att intern samverkan är värdefull och gynnar kommunens arbete med mänskliga rättigheter. Några respondenter beskriver att det finns en nära kontakt mellan olika förvaltningar, som arbetar gemensamt med mänskliga rättigheter på olika sätt. Det handlar till exempel om att personer på en hållbarhetsenhet krockar arm med olika förvaltningar i arbetet med särskilda perspektiv, exempelvis med utbildningsförvaltningen i frågor som rör barnrätt. Det är dock vanligt att dessa samverkansstrukturer är tillfälliga och initieras av ett särskilt behov eller uppdrag. Detta gäller till exempel när barnkonventionen infördes som en del av svensk lag.

”

Men ett exempel är när barnkonventionen blev lag, då var jag projektledare för att implementera i kommunen. Då satte vi ihop en projektgrupp från alla förvaltningar - de skulle göra jobbet, men de behövde ett bollplank och stöd för att se till att de gör någorlunda lika.

Kommunrepresentant

”

Inom barnrättsarbetet finns ett nationellt nätverk med kommuner från både i och utanför länet. SKR samarbetar vi med. Men vi har inte några strukturer för samarbetet inom länet.

Kommunrepresentant

”

Däremot jobbar vi ganska mycket tillsammans och ser värdet av att kroka ihop oss. Det är lite blandning av regelbundet och specifika behov. När det finns specifika uppdrag skapar vi ofta en projektgrupp med ganska bred förankring. Den projektgrupp jag skapat gick till kommundirektörens ledningsgrupp och bad om minst en funktion från varje förvaltning (...) Då får man ett jättefint, bra nätverk som man kan använda i alla möjliga frågor.

Kommunrepresentant

Trots att respondenterna ser intern samverkan som en framgångsfaktor i arbetet uppger de flesta att det saknas formaliserad och strukturerad samverkan mellan olika förvaltningar i kommunen. Några respondenter beskriver att arbetet huvudsakligen sker i stuprör samt att samverkan i stor utsträckning är personbunden och beroende av att någon väljer att initiera kontakt med andra personer i kommunen.

3.5 Coronapandemin har hittills haft en begränsad påverkan på kommunernas arbete med mänskliga rättigheter

Kartläggningen visar att coronapandemin hittills har haft en begränsad påverkan på kommunernas arbete med mänskliga rättigheter. I enkäten svarar 12 av 19 kommuner att pandemin i viss utsträckning har påverkat hur kommunen arbetar med mänskliga rättigheter. Fyra respondenter svarar att de inte vet, medan tre upplever att pandemin inte har haft någon påverkan på kommunens arbete. Ingen uppger att pandemin har påverkat arbetet i stor utsträckning. En respondent beskriver dock i fritext att det ser olika ut mellan olika förvaltningar och är svårt att ge en helhetsbild för hela kommunens arbete.

Av de 12 respondenter som har svarat att coronapandemin har påverkat deras arbete i viss utsträckning uppger knappt hälften att pandemin har haft en liten negativ inverkan på kommunens tillgängliga personal för arbetet. Två respondenter upplever att pandemin har haft en stor negativ inverkan på tillgänglig personal. Två av 12 respondenter uppger också att pandemin har haft en liten eller stor inverkan på de ekonomiska resurserna för kommunens arbete med mänskliga rättigheter. Hälften uppger att pandemin inte har påverkat de ekonomiska resurserna för arbetet alls.

Sex av 12 respondenter uppger att pandemin har påverkat arbetsbelastningen i arbetet med mänskliga rättigheter på ett negativt sätt. 5 respondenter menar även att pandemin har haft negativa effekter på samverkan med externa aktörer, även om fyra av fem uppger att de negativa effekterna har varit små. Som enda positiva påverkan av coronapandemin svarar två av 12 respondenter att de har noterat vissa positiva effekter på prioriteringen av arbetet från chefer eller politiker.

I intervjuerna framkommer en liknande bild av hur coronapandemin har påverkat kommunernas arbete. Ett fåtal respondenter uppger att pandemin har haft en stor inverkan på kommunens arbete, medan flera andra menar att de ännu inte har sett några stora förändringar i arbetet. Dessa respondenter menar att de har kunnat ställa om och fortsätta sitt arbete, även om

”

[Pandemin försvårar] möjlighet till demokratiska processer som att genomföra rådsmöten till exempel.

Kommunrepresentant i enkät

”

Pandemin gör att det naturliga nätverkanget och samverkan som sker mellan möten inte finns längre. (...) Jag skulle gissa att pandemin och att vi arbetar på distans gör att vi hamnar efter lite grann när det gäller att komma vidare med samarbete.

Kommunrepresentant

pandemin har inneburit vissa avbrott i kommunens utvecklingsarbete och utmaningar vad gäller samverkan med andra aktörer. De lyfter dock att det är för tidigt att uttala sig om hur detta kommer att påverka kommunens arbete med mänskliga rättigheter på sikt. Några respondenter upplever även att deras arbete har fått en skjuts av pandemin, eftersom den har bidragit till att synliggöra frågor som ojämlikhet i folkhälsa, arbetslöshet och jämställdhet.

Det har påverkat, men verksamheten har pågått under hela pandemin. Vissa saker blir digitala, men inte bara negativt.

Kommunrepresentant

4 Kommunernas förutsättningar och Länsstyrelsens stöd

I detta kapitel redogör Ramboll för kommunernas förutsättningar att arbeta strategiskt med mänskliga rättigheter, inklusive framgångsfaktorer och utmaningar. Kapitlet innehåller också en beskrivning av hur coronapandemin har påverkat kommunernas arbete och hur Länsstyrelsens stöd kan stärka kommunernas arbete på flera sätt.

SAMMANFATTNING

Rambolls övergripande bild är att kommunerna har mycket olika förutsättningar att bedriva ett strategiskt arbete kring mänskliga rättigheter. Kommunerna har olika förutsättningar vad gäller såväl resurser och kompetens som politisk prioritering, vilket påverkar och i flera fall begränsar deras arbete. Flera kommuner möter utmaningar kopplat till tillgängliga ekonomiska och personella resurser, samtidigt som framgångsfaktorer i arbetet inkluderar kompetens inom sakområdet, kunskap om metoder och samverkan med externa aktörer. Coronapandemin tycks ännu inte ha påverkat kommunernas arbete mänskliga rättigheter i särskilt stor utsträckning, men det finns en farhåga att pandemin kan få betydande effekter på sikt.

Länsstyrelsens stöd kan bidra till att stärka kommunernas förutsättningar att arbeta strategiskt med mänskliga rättigheter. Kommunerna efterfrågar framför allt stöd i form av utbildningar, kunskapsunderlag och erfarenhetsutbyte, samt ett fokus på praktisk tillämpning.

4.1 Kommunerna har olika förutsättningar, men gemensamma framgångsfaktorer och utmaningar

Kartläggningen visar att kommunernas förutsättningar för att arbeta strategiskt med mänskliga rättigheter varierar. Medan vissa kommuner upplever att de har tillgång till bland annat relevant kompetens och strukturerade arbetssätt, uppger andra att de saknar resurser eller politiska prioriteringar för arbetet med mänskliga rättigheter. Samtidigt har kommunerna flera gemensamma framgångsfaktorer och utmaningar i arbetet. Nedan följer en närmare beskrivning av kommunernas framgångsfaktorer och utmaningar i arbetet med mänskliga rättigheter.

Relevant kompetens och samverkan är framgångsfaktorer

De viktigaste framgångsfaktorerna i kommunernas arbete med mänskliga rättigheter är sakområdeskompetens, metodkunskap och samverkan med externa aktörer. Cirka hälften av kommunerna uppger dessa tre faktorer som de huvudsakliga fördelarna i kommunens arbete, vilket figuren nedan visar.

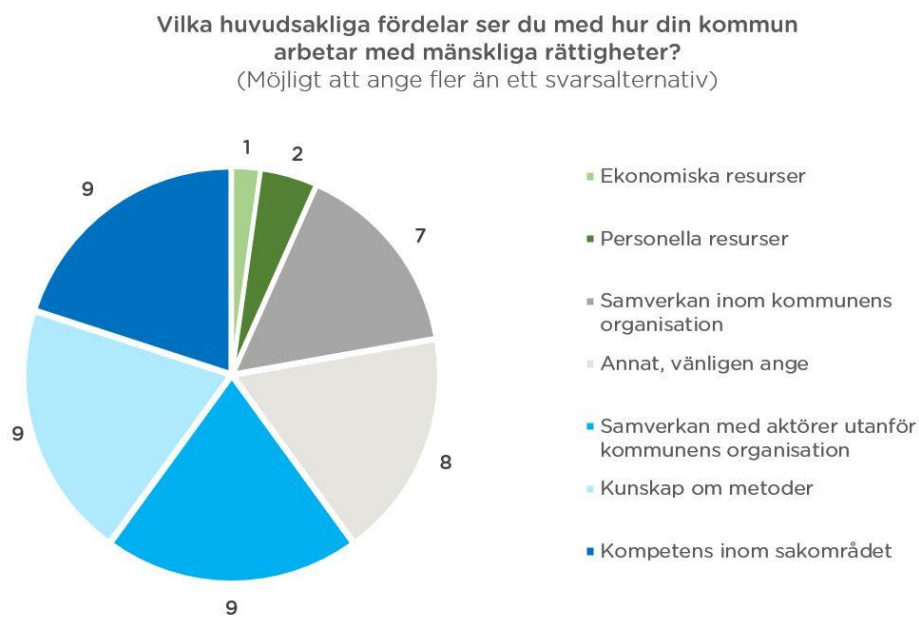

Knappt hälften av kommunerna, åtta av 19, svarar ”annat” på frågan. I fritext beskriver de bland annat att kommunen tar ett helhetsgrepp genom att integrera mänskliga rättigheter i kommunens hållbarhetsstrategi, integrerar jämlikhet i ordinarie planering och uppföljningsstruktur, har bra kunskapshöjande stöd och metoder för praktisk tillämpning, samt arbetar utifrån konkreta mål och styrdokument inom olika områden.

[En framgångsfaktor är att] kommunen arbetar med praktiska mål inom verksamhetsområde, ibland via styrdokument som till exempel barnkonvention, funktionshinder, äldre och barn.

Kommunrepresentant i enkät

Figur 4. Fördelar i kommunernas arbete med mänskliga rättigheter

Källa: Rambolls enkätundersökning till kommuner februari-mars 2021

Även i intervjuer pekar respondenterna på vikten av ett strukturerat och systematiskt arbetssätt. Respondenterna uppger bland annat att det är en framgångsfaktor att ta fram lägesbilder, strategier och handlingsplaner – som följs upp regelbundet – för att sätta riktningen för arbetet. I Rambolls intervjuer med experter på Länsstyrelsen framkommer också att tydliga mål i kommunernas mål och budget, som följs upp med jämna mellanrum, är en framgångsfaktor. En respondent förordar dessutom ett datadrivet arbetssätt, med mätningar och analyser av kommunens nuläge på olika områden och bland olika grupper, för att arbetet ska kunna styras av verkliga behov.

Flera respondenter lyfter att uppföljning är centralt för att arbetet faktiskt ska prioriteras, tilldelas nödvändiga resurser och bli av. Som ett framgångsexempel beskriver en kommunrespondent att kommunen tog fram en lokal lägesbild över nuläge och behov i arbetet med mänskliga rättigheter, vilket

bidrog till att synliggöra utmaningar som kommunen tidigare inte hade uppmärksammat. Genom att presentera lägesbilden för kommunens ledning ledde arbetet till att mänskliga rättigheter prioriterades i kommunens kommande mål och budget.

Flera respondenter lyfter också vikten av politisk prioritering och mandat för arbetet med mänskliga rättigheter. Enligt några respondenter är den politiska prioriteringen central för att säkerställa såväl resurser som prioritering från chefer och medarbetare i förvaltningarna. En respondent uppger att kommundirektör och ledningsgrupp spelar en central roll för detta. Även i intervjuerna med experter på Länsstyrelsen framkommer att politisk prioritering är en viktig framgångsfaktor för kommunernas arbete. En respondent menar att beslutsfattare som är engagerade och kunniga i frågorna är viktiga för att säkerställa sådan prioritering.

Kommunernas organisering kring MR-arbetet spelar också en viktig roll. Kommunerna beskriver till exempel att funktioner med uttalat ansvar för arbetet – med mänskliga rättigheter i stort eller med specifika sakområden – gynnar förutsättningarna för ett framgångsrikt arbete. De upplever även att detta minskar risken för att arbetet blir beroende av eldsjälar som väljer att driva frågorna i kommunen. En expert från Länsstyrelsen menar att det är en särskild framgångsfaktor att ha en organisation som bygger på formaliserad samverkan mellan olika funktioner i kommunen. Detta eftersom arbetet med mänskliga rättigheter berör komplexa frågor och samhällsutmaningar, som inte kan lösas av en enskild funktion eller förvaltning. Enligt respondenten är det därför viktigt att få till ett tvärsektorielt ägande, där kommunens förvaltningar och ledning känner ett gemensamt ansvar för arbetet.

Brist på resurser och prioritering utgör utmaningar i arbetet

Kartläggningen visar också att kommunerna möter flera gemensamma utmaningar i arbetet med mänskliga rättigheter. I enkäten uppger 10 av 19 kommuner att kommunen saknar ekonomiska resurser i arbetet. Som figuren nedan visar svarar åtta kommuner att de saknar personella resurser.

”

En viktig framgångsfaktor är att få med sig kommundirektören och ledningsgruppen. Då får du tillgång till förvaltningarna.

Kommunrepresentant

”

Vi har sett att de kommuner som samlar olika samordnande funktioner i ett gemensamt team berikar varandra, bär varandras perspektiv, har ledningens mandat att gå ut i förvaltningar och verksamheter och coacha eller bistå att arbetsätten ska sippra ut, det är en framgångsfaktor.

Expert på Länsstyrelsen

Figur 5. Behov i kommunernas arbete med mänskliga rättigheter

Källa: Rambolls enkätundersökning till kommuner februari-mars 2021

Nio kommuner uppger att de saknar ”annat” i sitt arbete. I fritext beskriver av dessa att de saknar politisk prioritering kring frågorna. Denna bild bekräftas i intervjuerna, där flera respondenter pekar på bristande resurser som en stor utmaning i arbetet. De lyfter även att brist på politisk prioritering och systematik vad gäller planering, mål och uppföljning av arbetet utgör utmaningar. En respondent menar också att det är en utmaning att arbetet med mänskliga rättigheter dels är svårt att följa upp och mäta, dels kräver långsiktiga investeringar. Enligt respondenten innebär detta att det är svårt att få med sig den politiska ledningen och få mer resurser för arbetet.

Som en annan utmaning beskriver några intervjuade respondenter att kommunen saknar kompetens inom mänskliga rättigheter. I flera kommuner finns det högre kompetens inom vissa specifika sakområden än andra. Det är en särskild utmaning när kommunerna saknar personer med utpekat ansvar för olika sakområden och frågorna därför hamnar på någon som saknar rätt kompetens för att driva dem.

”

(...) det är svårt att mäta och går det så krävs långa investeringar. Svårt att rättfärdiga för politiker som byts ut hela tiden. Också svårt när det inte finns uppföljning om skillnader att argumentera för mer resurser.

Kommunrepresentant

4.2 Kommunerna tar del av Länsstyrelsens stöd i varierande utsträckning

Kartläggningen visar att kommunerna i nuläget tar del av stöd från Länsstyrelsen i olika utsträckning. Kommunerna önskar också olika typer av stöd från Länsstyrelsen för att stärka deras arbete med mänskliga rättigheter. Flera kommuner uttrycker dock önskemål om utbildning, kunskapsunderlag och metodstöd, samt att Länsstyrelsen samordnar erfarenhetsutbyten mellan kommunerna.

En minoritet av kommunerna tar del av stöd från Länsstyrelsen idag

I enkäten uppger drygt hälften av respondenterna att kommunen inte tar emot något stöd från Länsstyrelsen i nuläget. Tre av nitton kommuner svarar att de tar emot stöd, medan sex respondenter inte känner till om kommunen mottar stöd. De som tar emot stöd deltar i huvudsak vid nätverksträffar och konferenser och tar del av kunskapsmaterial inom områden som barnrätt, nationella minoriteter och integration. Några respondenter lyfter även att de tar del av statsbidrag inom olika sakområden.

Kommunerna efterfrågar utbildning, underlag och erfarenhetsutbyte

Enkäten visar att kommunerna framför allt ser att Länsstyrelsen kan bidra med stöd till arbetet med mänskliga rättigheter i form av utbildningar, kunskapsunderlag och erfarenhetsutbyte. Som figuren nedan visar uppger till exempel 15 av 19 respondenter att Länsstyrelsen kan ge stöd genom föreläsningar. 14 respondenter ser att Länsstyrelsen kan bidra med analyser och kartläggningar.

Figur 6. Kommunernas önskemål om stöd från Länsstyrelsen

Källa: Rambolls enkätundersökning till kommuner februari-mars 2021

Drygt hälften av respondenterna uppger även att Länsstyrelsen kan ge stöd till arbetet genom erfarenhetsutbyten, praktiska verktyg och analysredskap, samt nätverk och workshoppar med praktiska övningar. En annan respondent, som uppger att kommunen bedriver ett aktivt arbete kring mänskliga rättigheter, ser att Länsstyrelsen snarare kan stötta kommunerna utifrån sitt nationella perspektiv och sin kontakt med statliga myndigheter. Respondenten lyfter även att regionala strategier är till hjälp för kommunens arbete, samt att kommunerna med fördel kan involveras i framtagandet av sådana strategier. Som inspiration för att utveckla arbetet och samverkan inom MR-området pekar respondenten på den struktur som finns för arbetet med samverkansplattformen Operation Kvinnofrid.

Intervjuerna bekräftar till stor del den bild som framkommer i enkäten. Respondenterna uttrycker önskemål om stöd i form av kunskapsunderlag med statistik, analyser och lägesbilder, samt stödmaterial om verktyg och metoder. Flera respondenter upplever att Länsstyrelsens underlag är värdefulla både för att använda som stöd i arbetet och för att ge tyngd till MR-frågorna, till exempel i kommunikationen med politiker. De menar att de skulle ha stor nytta av underlag som enkelt går att sprida till såväl politiker som tjänstepersoner i kommunen.

Flera respondenter uttrycker önskemål om praktiskt stöd från Länsstyrelsen kring hur de kan använda sig av kunskapsunderlag och stödmaterial, utifrån sina förutsättningar och behov. Några respondenter menar att det vore bra om Länsstyrelsen samlade allt framtaget material i en portal på webben, så att kommunerna kan ta de av detta vid behov. Ett fåtal respondenter uppger att de är särskilt intresserade av praktiskt stöd och underlag kopplat till coronapandemin, som analyser av vilka utmaningar som kan uppstå framöver och hur kommunerna kan rusta sig för att möta dem.

Ett par respondenter lyfter särskilt vikten av ett tvärsektorielt perspektiv i Länsstyrelsens stöd. De menar att det finns stora fördelar för kommunerna med att integrera flera perspektiv i arbetet med mänskliga rättigheter, samt att Länsstyrelsen kan stötta detta. Det kan till exempel handla om att lyfta flera olika perspektiv i samma seminarium eller tillhandahålla information och kunskapsunderlag om hur kommunerna kan inkludera flera perspektiv i sitt arbete.

Jag gillar de här övergripande strategierna, nulägesanalyserna, vilka utmaningar som finns och vilka mål vi skulle behöva jobba med i länet. (...) Det hjälper oss väldigt mycket, och ger en annan kraft kring det dokument som vi tar fram, att det bygger på en nationell och sedan regional strategi. Att vi dockar in i ett större sammanhang.

Kommunrepresentant

När Länsstyrelsen har sina seminarier kan det vara bra att de alltid lägger till flera perspektiv - om de har seminarium om barnrätt, att de plockar med det här med köns-perspektivet också, tillgänglighet och så vidare. När man får höra flera delar blir man lite mer uppmärksam på det i sitt eget arbete.

Kommunrepresentant

I intervjuerna framkommer även några exempel på hur Länsstyrelsen kan stötta den regionala samverkan kring arbetet med mänskliga rättigheter. Flera respondenter uppger att nätverksträffar med andra kommuner bidrar positivt till deras arbete, även om få respondenter lyfter detta som den viktigaste delen av Länsstyrelsens stöd. Några respondenter menar att det vore önskvärt med erfarenhetsutbyte även på politisk nivå, för att stärka det politiska intresset och prioriteringen av mänskliga rättigheter.

5 Slutsatser och rekommendationer

I detta avslutande kapitel presenterar Ramboll slutsatser och rekommendationer till Länsstyrelsen. Ramboll drar följande slutsatser av kartläggningen:

- Få av länets kommuner arbetar strategiskt med mänskliga rättigheter.
- Fler kommuner arbetar mer strategiskt med barnrätt än med jämställdhet och funktionshinder.
- Kommunerna behöver främst stöd med kompetensutveckling, metodstöd och lokala anpassningar.
- Coronapandemin har hittills haft en begränsad påverkan på kommunernas MR-arbete.

5.1 Rambolls slutsatser

Detta avsnitt innehåller Rambolls slutsatser av kartläggningen.

Få av länets kommuner arbetar strategiskt med mänskliga rättigheter

Rambolls bedömning är att endast ett fåtal av länets kommuner i dagsläget arbetar strategiskt med mänskliga rättigheter. En förutsättning för att arbetet med mänskliga rättigheter ska få genomslag i kommunerna är att det finns mål kopplade till människorättsperspektiv, samt att dessa är integrerade i styr-dokument som strategier, policydokument eller budgetar. Få kommuner har uttalade mål om människorättsperspektiv eller genomför systematisk uppföljning av sitt MR-arbete. Många kommuner uppger däremot att de i olika utsträckning och på olika sätt arbetar med människorättsperspektiv i kommunens olika verksamheter, till exempel genom personer med särskilt ansvar för funktionshinderfrågor på förvaltningsnivå. Det är också vanligt att vissa människorättsperspektiv genomsyrar arbetet i kommunernas verksamheter, det vill säga att alla har ansvar för att se till att de beaktas, men att det saknas en särskild funktion kopplad till MR-frågor. Kommunerna tycks ofta arbeta med mänskliga rättigheter ur ett operativt perspektiv, men sakna styrning på en strategisk nivå.

En möjlig förklaringsfaktor till bristen på strategiskt arbete är att det finns en skillnad i synen på MR-frågor mellan kommunernas tjänstemannaorganisationer och politiska ledning. I Rambolls förra kartläggning⁸ framkom

---

⁸ Länsstyrelsen i Stockholms län, 2019, Ett regionalt perspektiv på mänskliga rättigheter i Stockholms län: En kartläggning av kommunernas utmaningar kopplade till konventionerna om avskaffande av alla former av rasdiskriminering och rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

att vissa kommuner upplevde mänskliga rättigheter som ett politiskt känsligt begrepp. Detta tycks vara fallet även i denna kartläggning. Några kommuner beskriver att de upplever en politisering av mänskliga rättigheter som utgör ett hinder för att utveckla kommunens MR-arbete i en mer strategisk riktning. Ramboll ser därmed att denna utveckling och de politiska prioriteringar som följer av detta, alltså är en starkt påverkande faktor i flera kommuners MR-arbete.

Fler kommuner arbetar strategiskt med barnrätt än med jämställdhet och funktionsrätt

Kartläggningen visar att fler kommuner prioriterar och arbetar strategiskt med barnrätt än med jämställdhet och funktionsrätt. I färre än hälften av de medverkande kommunerna är jämställdhet eller funktionshinder prioriterade områden. Barnrätt är däremot ett prioriterat område i de flesta kommuner. En förklaring till detta är att kommunernas barnrättsarbete fick en extra skjuts i samband med att barnkonventionen blev en del av svensk lag 1 januari 2020. En annan möjlig bidragande faktor är att barnrätt upplevs som en mindre politiserad fråga än andra MR-frågor, som jämställdhet eller etnisk diskriminering.

Kommunerna behöver främst stöd i form av kompetensutveckling, metodstöd och lokala anpassningar

I kartläggningen framkommer att länets kommuner i dagsläget tar emot stöd från Länsstyrelsen i sitt MR-arbete i olika utsträckning. Drygt hälften av de kommuner som har besvarat enkäten uppger att de tar del av Länsstyrelsens stöd. Resterande uppger att de inte tar emot stöd eller att de inte känner till om kommunen gör det. Rambolls bedömning är att detta indikerar att det regionala stödet ännu inte har gjort ett tydligt avtryck i kommunerna. Detta handlar dels om att stödet inte har nått ut till alla kommuner, dels om att Länsstyrelsens stödinsatser tycks ha bidragit mer i vissa kommuner än andra.

Kommunernas största behov av stöd finns inom utbildning och tillgång till kunskapsunderlag, i kombination med lokal anpassning och praktiskt stöd kring metoder och goda exempel. Samverkan mellan kommuner framstår dock inte som ett prioriterat område vad gäller behov av stöd i dagsläget. Kartläggningen visar snarare att kommunerna fortfarande saknar kompetens och resurser att tillsätta för att bedriva ett strategiskt MR-arbete.

Coronapandemin har hittills haft en begränsad påverkan på kommunernas MR-arbete

Kartläggningen visar att coronapandemin hittills har haft en begränsad påverkan på kommunernas arbete med mänskliga rättigheter. Många kommuner upplever att de har lyckats ställa om sitt arbete under pandemin, även om det mer långsiktiga utvecklingsarbetet i vissa fall har bromsat in eller avstannat till

följd av andra prioriteringar och att resurser har dirigerats om till krisberedskapsarbete.

Samtidigt är det svårt att få en helhetsbild av hur coronapandemin har påverkat kommunernas arbete med mänskliga rättigheter. Pandemins påverkan kan till exempel skilja sig åt mellan olika förvaltningar, där respondenterna endast kan svara för sin egen förvaltning och situation. Eftersom pandemin fortfarande är pågående är det dessutom svårt att uttala sig om alla dess effekter. Därtill är Rambolls bild att coronapandemins begränsade påverkan kan ha att göra med kommunernas uppföljning av MR-arbetet. Eftersom många kommuner saknar en strukturerad uppföljning av arbetet är det möjligt att de ännu inte har kunnat följa upp och se effekterna av pandemin på ett tydligt sätt.

Ramboll vill understryka att resultaten kring coronapandemins påverkan bör beaktas med viss försiktighet, även om frågan är mycket relevant att belysa vid tidpunkten för denna kartläggning. Det har inte ingått i kartläggningen att ge en fördjupad bild av denna fråga. Vi ser dock att underlaget ger vissa indikationer, som är värda att beakta i Länsstyrelsens fortsatta arbete både under och efter pandemin.

5.2 Rambolls rekommendationer

Detta avsnitt innehåller Rambolls rekommendationer för det fortsatta regionala arbetet med mänskliga rättigheter. Rekommendationerna riktar sig till Länsstyrelsen i Stockholm.

Stärk det lokala arbetet ytterligare med en regional strategi

I såväl denna kartläggning som Rambolls kartläggning från 2019 framgår att det råder stor variation mellan länets kommuner vad gäller deras arbete med mänskliga rättigheter. För att stärka kommunernas arbete rekommenderar Ramboll att Länsstyrelsen initierar, samordnar och utvecklar en regional strategi för MR-frågor i länet. Framtagandet av en regional strategi bör involvera en majoritet av länets kommuner och komplettera redan befintliga strategier för nära angränsande sakfrågor. Kommunöverskridande och gemensamma prioriteringar kring MR-frågor skulle kunna ge en viktig skjuts till många av länets kommuner som har kommit en bit men behöver draghjälp framåt.

Ramboll bedömer att det kan vara en fördel att detta arbete initieras i närtid. Coronapandemin har tydligare än på länge satt ljuset på hur invånarens olika livsvillkor och möjligheter att ta vara på sina grundläggande rättigheter påverkar deras möjligheter att klara sig igenom en kris. Detta har till viss del satt ljuset på vilka effekter brist på mänskliga rättigheter kan få för ett samhälle. Ramboll ser att Länsstyrelsen med fördel ta vara på det momentum som nu har uppstått för att utforska om det finns vilja, engagemang och kapacitet i länet att påbörja arbetet med en regional strategi.

Tydliggör och anpassa stöderbjudandet med hjälp av en stödtrappa

Länets kommuner står fortsatt inför gemensamma utmaningar, samtidigt som de har olika förutsättningar för sitt arbete med mänskliga rättigheter. Rambolls bild är att många kommuners arbete med mänskliga rättigheter styrs mer av resurser och politiska prioriteringar än behov och utmaningar hos invånarna och i samhället. För att säkerställa ett relevant stöd för alla länets kommuner ser Ramboll därför att det är viktigt att Länsstyrelsen erbjuder kommunerna stöd utifrån deras nuläge och behov. Med lite spetsigare verktyg och en mer proaktiv ansats ser vi att Länsstyrelsen skulle kunna bidra till en verklig kapacitetsutveckling i kommunerna på sikt.

För att tydliggöra och anpassa sitt stöderbjudande ser Ramboll att Länsstyrelsen med fördel kan dra nytta av det arbete som redan pågår med att ta fram en stödtrappa inom andra sakområden hos Länsstyrelsen i Stockholm. Genom att ta fram och använda en stödtrappa, med tydligt definierade insatser på varje trappsteg, kan Länsstyrelsen formalisera sitt stöderbjudande och arbetssätt inom MR-frågor utifrån olika ambitionsnivåer och syften. Som figuren nedan visar kan stödtrappan till exempel gå från mer generella insatser, som nätverk och seminarier, till riktade dialoger och stöd direkt till enskilda kommuner. Precis som inom andra sakområden bör stödpaketet högre upp i trappan också inkludera någon form av avsiktsförklaring från kommunen om ett ökat engagemang inom ett givet område. Oavsett stödinsats ser Ramboll att det är viktigt att Länsstyrelsen bidrar till att stärka kommunernas *egen* kapacitet att arbeta med mänskliga rättigheter, för att stödet ska kunna få långsiktiga resultat.

Figur 7. Exempel på stödtrappa

För att säkerställa att stödtrappan fungerar som tänkt ser Ramboll att Länsstyrelsen bör följa upp arbetet regelbundet. Det kan till exempel vara viktigt att följa upp hur kommunerna uppfattar stödtrappan och om något steg i trappan behöver revideras för att passa kommunernas behov bättre. Det kan också vara relevant att följa upp vilken typ av stöd som ger bäst resultat och vad Länsstyrelsen därför ska prioritera framöver.

Stötta kommunerna genom kompetensutveckling även på ledningsnivå

Denna kartläggning visar att flera kommuner önskar kompetensutvecklande insatser och information från Länsstyrelsen. Kunskapsnivån kring mänskliga rättigheter varierar både inom och mellan kommunerna. Rambolls bedömning är att Länsstyrelsen skulle kunna bidra till en generell kompetenshöjning genom att anpassa sitt stöd till fler målgrupper. Baserat på kartläggningens resultat rekommenderar Ramboll därför att Länsstyrelsen genomför kompetensutvecklande insatser med olika inriktning, samt även mot ledningsnivå i kommunerna. Därtill ser Ramboll att det kan vara lämpligt att fortsätta att anordna digitala insatser och informationsträffar, för att underlätta för så många som möjligt att delta.

För det första ser Ramboll att Länsstyrelsen bör inkludera kommunernas ledningsnivå som en särskild målgrupp för kunskaps- och kompetenshöjande insatser. Kartläggningen visar att politiska prioriteringar och resurser är en central faktor för att kommunerna ska ha förutsättningar att bedriva ett aktivt arbete med mänskliga rättigheter. Det är avgörande att kommunledningen har god kunskap om MR-frågor generellt såväl som kommunens åtaganden för att frågorna ska prioriteras. Detta framkommer även i Statskontorets studie om myndigheters arbete mot mäns våld mot kvinnor, som lyfter att arbetet hos länsstyrelserna, kommuner och regioner behöver riktas mer mot att få med chefer och ledande politiker.⁹ Studien visar även att frågor om mäns våld mot kvinnor måste prioriteras på ledningsnivå för att detta ska få genomslag i verksamheterna. Denna kartläggning indikerar att samma sak gäller för kommunernas MR-arbete. Som ett komplement till kompetensutvecklande insatser för tjänstepersoner ser Ramboll därför att Länsstyrelsen kan bidra till kommunernas arbete genom anpassade kunskaps- och informationsinsatser till kommunernas ledningsnivå, både chefer och politiker. En ambition kan vara att ”höja golvet”, det vill säga att skapa en generell kunskapsökning bland utvalda målgrupper. När kompetensutvecklande insatser riktas mot politiker bör dessa utformas i samråd med SKR.

För det andra ser Ramboll att Länsstyrelsen kan spela en viktig roll i att tydliggöra centrala begrepp och åtaganden i arbetet med mänskliga rättigheter. Denna kartläggning visar att det finns varierande språkbruk mellan kommunerna, till exempel vad gäller användningen av begreppet mänskliga rättigheter, vilket kan påverka huruvida kommunerna upplever Länsstyrelsens stöderbjudande som relevant. Även i kartläggningen 2019 konstaterade Ramboll att kommunerna såg ett behov av gemensamt språkbruk, den gången i arbetet mot rasism. Denna kartläggning visar dessutom att det finns ett behov av stöd kring vilka åtaganden kommunerna har i relation till mänskliga rättigheter. För att kommunerna ska få nytta av Länsstyrelsens stöd räcker det

---

⁹ Mäns våld mot kvinnor, en analys av myndigheternas arbete med den nationella strategin, Statskontoret 2021:3.

inte att tydliggöra vilka de mänskliga rättigheterna är; de behöver också stöd kring vad det innebär för dem i det dagliga arbetet.

För det tredje ser Ramboll att Länsstyrelsen kan erbjuda stöd genom att sprida evidensbaserad kunskap om verksamma metoder och strategier för arbetet med mänskliga rättigheter eller olika sakområden. Även i Rambolls kartläggning 2019 uttryckte flera kommuner att de saknar kunskap om verksamma strategier, bland annat för ökad och jämlik hälsa. Flera kommuner uttrycker även önskemål om analyser och statistik på lokal, regional och nationell nivå inom olika sakområden.

Erbjud stöd utifrån ett tvärsektorielt perspektiv

För att dra ännu mer nytta av Länsstyrelsens roll och arbete inom olika sakområden ser Ramboll att det finns potential att arbeta mer utifrån ett tvärsektorielt perspektiv. Kartläggningen visar att såväl kommunrepresentanter som experter på Länsstyrelsen upplever att ett tvärsektorielt arbete kan bidra till att stärka kommunernas arbete med mänskliga rättigheter överlag, samt inom specifika sakområden. Samtidigt visar kartläggningen att många kommuner möter utmaningar kopplat till brist på resurser och har stora behov av att arbeta effektivt med många olika frågor.

Med detta som utgångspunkt är Rambolls bild att kommunerna kan ha stor nytta av att Länsstyrelsen i större utsträckning än idag erbjuder stöd ur ett tvärsektorielt perspektiv. Det kan vara relevant att dels arbeta med kunskaps- höjande insatser och visa på nyttan av ett tvärsektorielt arbetssätt inom kommunerna, dels anlägga ett tvärsektorielt perspektiv i utformningen av Länsstyrelsens stödinsatser. Det kan till exempel vara en god idé att koppla samman flera olika perspektiv vid seminarier eller liknande och att göra detta till ett ordinarie arbetssätt hos Länsstyrelsen.

För att utveckla det tvärsektorIELLA stödet ser Ramboll att Länsstyrelsen kan behöva arbeta för att stärka samverkan och koordinering mellan olika enheter och experter internt på Länsstyrelsen. Genom att utveckla en mer strukturerad intern samverkan ser Ramboll att Länsstyrelsen kan dra större nytta av det arbete och den expertis som finns inom olika sakområden. Detta kan både bidra till ett större lärande inom myndigheten och leda till ett samordnat stöd som skapar ännu mer värde för kommunerna än idag.

Skapa en struktur för regelbunden uppföljning av olika stödinsatser

En central aspekt av att utforma stöd till offentliga verksamheter är robust kunskap om vilket stöd som ger bäst effekt för deras arbete. Enligt Ramboll är ett intressant resultat av denna kartläggning att många kommuner saknar en tydlig bild av vilket stöd Länsstyrelsen har att erbjuda inom MR-området. Detta tyder på att det regionala stödet inte har fått önskvärt genomslag, givet de stora utmaningar som kommunerna står inför. Ramboll rekommenderar därför att Länsstyrelsen bygger upp en gedigen struktur för uppföljning och evidens kring MR-stödet till kommunerna. Ramboll ser en sådan struktur som nödvändig för

att Länsstyrelsen ska veta vilka stödinsatser som ger verkligt avtryck och vilka som bidrar med mindre nytta för kommunerna. Det vore önskvärt att Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt och långsiktigt med att studera effekterna av sitt stöd till kommunerna. Detta arbete bör inkludera resultat från forskning och annan evidens för att skapa lärande och öka träffsäkerheten av stödinsatserna ytterligare. Det finns stor potential att använda arbetet hos den nya myndigheten Institutet för mänskliga rättigheter, som ska inrättas i början av nästa år, som en hävstång för att ta fram och sprida kunskap om mänskliga rättigheter.

Länsstyrelsen i Stockholm – en samlande kraft för en hållbar framtid.

Mer information kan du få av
Länsstyrelsens enhet för regional utveckling

Tfn: 010-223 10 00

Rapporten hittar du på vår webbplats
www.lansstyrelsen.se/stockholm